

Lausunto

24.08.2025

Asia: VN/12625/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi ydinenergialaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

WePlanet – Suomen Ekomodernistit Ry näkee ydinenergialain uudistamisen tärkeänä, koska ydinvoima on ilmaston ja luonnon kannalta erittäin vähäpäästöinen. Muun muassa UNECE totesi ydinvoiman elinkaari CO₂-päästöjen olevan alhaisemmat kuin esimerkiksi tuuli-, aurinko- ja maakaasusähköllä, sekä sen vaativan vähiten mineraaleja ja metalleja vähäpäästöisistä energiamuodoista [UNITED NATIONS ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE 2022, Integrated Life-cycle Assessment of Electricity Sources]. Euroopan komission yhteinen tutkimuskeskus puolestaan totesi ydinvoiman olevan ihmisten terveydelle tai luonnolle vähintään yhtä hyvä kuin taksonomiaan jo hyväksytyt energiatuotantomuodot (esimerkiksi tuuli ja aurinko) [JRC 2021, Technical assessment of nuclear energy with respect to the ‘do no significant harm’ criteria of Regulation (EU) 2020/852 (‘Taxonomy Regulation’)].

Ydinenergialain kokonaisuudistus sisältää monia hyviä asioita puhtaan energiatuotannon edistämiseksi Suomessa. Lupajärjestelmän selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen mahdollistaa sujuvamman ja tehokkaamman luvitusprosessin ydinlaitoksille ja muualla suunnitellun ydinlaitoksen rakentamisen Suomeen ilman sen uudelleen suunnittelua Suomea varten.

Uudenlaisten, joustavampien liiketoimintamallien mahdollistaminen lakiuudistuksessa edistää ydinenergian käyttöönottoa ja periaatepäätöksen vaatimien selvitysten siirtäminen rakentamislupavaiheeseen pienentää uusien hankkeiden alun taloudellista riskiä. Ylipäätyään on hyvä, että uudistus tähtää investointivarmuuden parantamiseen ja riskien pienentämiseen ydinvoimahankkeissa.

Ydinjätehuollon kustannuksiin varautuminen paljolti aiempaa vastaavalla tavalla varmistaa hyväksyttävyyden edellytysten säilymisen ydinvoiman käytölle.

Käytetyn ydinpolttoaineen tuonti ja vientikiellon säilyttäminen on kuitenkin ydinenergian yleistymisen ja vastuullisen käytön kannalta jarruttava tekijä ja haittaa ydinvoiman hyväksyttävyyden kehitystä laajemmassa kuvassa.

Suomi on käytetyn ydinpolttoaineen turvallisen loppusijoittamisen johtava maa. ONKALO käynnistyy pian ja toisin kuin vanhan lain säätämisen aikaan 1990 luvulla tiedämme nyt, että loppusijoitus voidaan hoitaa turvallisesti ja pienellä ympäristöjalanjäljellä. Monien muiden maiden päättäjät ja kansalaiset eivät tätä ole vielä ymmärtäneet, joten loppusijoitus ei ole niissä edennyt.

Suomi on myös kansainvälisten yhteisöjen jäsen (EU, NATO) eri tavalla kuin vielä 1990-luvulla. Olemme valinneet vastuullisen jäsenen roolin ilmastopolitiikassa ja -tavoitteissa, joiden tärkeäksi edistäjäksi ydinenergia on viime vuosina noussut.

Olisikin Suomelta johdonmukaista ja vastuullista mahdollistaa käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitosten periaatepäätöskeskustelu, luvittaminen ja rakentaminen Suomeen. Tällä tavoin voitaisiin helpottaa merkittävästi monien muiden maiden ydinenergian rakentamisen hyväksyttävyyttä, rahoitusta (esim. EU taksonomia) ja käytetyn ydinpolttoaineen säilytykseen liittyvien turvallisuuskysymysten ratkaisua. Suomen ilmastokädenjälki olisi näin kokoaan suurempi ja säilyttäisimme johtoasemamme vastuullisen ydinjätteen loppusijoittamisen saralla. Samalla säilyisi ja kehittyisi myös yli 40 vuoden aikana hankittu arvokas suomalainen osaaminen loppusijoituslaitoksen tutkimuksessa ja suunnittelussa, joka nyt uhkaa näivettyä kun ONKALO siirtyy käyttövaiheeseen. Lisätietoa löytyy linkin takana olevasta julkaisusta https://thinkatom.net/wp-content/uploads/2024/05/case_for_waste_web.pdf.

Edellä mainittujen argumenttien lisäksi tuonti- ja vientikielto estää monien uudenlaisten reaktoreiden ja liiketoimintamallien käyttöönoton Suomessa. Näitä ovat esimerkiksi reaktorit, joissa reaktoriydin vaihdetaan pidemmän aikavälin jälkeen kokonaisuudessaan ja toimitetaan valmistajan tehtaalte käsiteltäväksi ja purettavaksi polttoaineineen päivineen. Myös hyötöreaktoreiden nykyistä laajempaan käyttöönottoon maailmalla olisi syytä valmistautua poistamalla esteitä lainsäädännöstä niiden polttoaineeksi kelpaavan ydinmateriaalin kierrolle.

WePlanet – Suomen Ekomodernistit Ry ehdottaakin, että käytetyn ydinpolttoaineen ja muun radioaktiivisen jätteen tuonti- ja vientikielto poistetaan lainsäädännöstä ja kyseisestä toiminnasta tehdään luvanvaraista toimintaa. Tämä normalisoisi suhdettamme ydinenergiaan ja sen käyttöön, parantaisi ydinenergian hyväksyttävyyttä ympäri maailmaa, jouduttaisi ydinenergian lisäämistä ja siten ehkäisisi ilmastomuutosta ja luontokatoa, ja parantaisi ydinmateriaalien säilytyksen turvallisuutta sekä pienentäisi sen haitallisia vaikutuksia.

Hirvonen Janne
WePlanet - Suomen Ekomodernistit ry